

MAREK GAŁĄZKA, ALEKSANDER GRZELAK

EKONOMICZNE I SPOŁECZNE DETERMINANTY WYDATKÓW NA ŻYWNOSĆ W POLSCE



Bydgoszcz 2015

RADA WYDAWNICZA

**Marian Bybluk, Michał Czakowski, Agnieszka Florczak,
Janusz Kutta, Krystyna Kwaśniewska, Anna Matuszczak,
Aleksandra Mrela, Aleksander Szvedek**

RECENZENT

Prof. dr hab. Andrzej Czyżewski

PROJEKT OKŁADKI

Małgorzata Truskawa

© Copyright by Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy

ISBN 978-83-89914-80-4

ADRES REDAKCJI

Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy
ul. Toruńska 55-57, 85-023 Bydgoszcz
Tel. 52 339 30 26; e-mail: wydawnictwo@kpsw.edu.pl

PRZYGOTOWANIE DO DRUKU

MARPRES, Inowrocław

DRUK I OPRAWA

Drukarnia POZKAL, Inowrocław

SPIS TREŚCI

WSTĘP (M. Gałązka, A. Grzelak)	7
Rozdział 1. WYBRANE UWARUNKOWANIA FUNKCJONOWANIA RYNKÓW ŻYWNOŚCIOWYCH (A. Grzelak)	21
1.1. Globalizacja rynków żywnościowych oraz konsumpcji	21
1.2. Zagadnienie bezpieczeństwa żywnościowego	30
Rozdział 2. DOCHODY GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE – UJĘCIE TEORETYCZNE I EMPIRYCZNE (DYNAMIKA I ZRÓŻNICOWANIE) (M. Gałązka, A. Grzelak)	37
2.1. Istota i podstawowe źródła dochodów gospodarstw domowych	37
2.2. Dochód jako determinanta wydatków na żywność w świetle dotychczasowych badań	40
2.2.1. Dochód absolutny, permanentny i relatywny a wydatki na żywność – ujęcie teoretyczne	40
2.2.2. Osobliwości związku dochodów i wydatków na żywność	43
2.3. Egzo- i endogeniczne determinanty dochodów w gospodarstwach domowych	48
2.4. Zmiany sytuacji dochodowej gospodarstw domowych	58
2.5. Zróżnicowanie poziomu dochodów gospodarstw domowych	68
2.6. Zakres ubóstwa w gospodarstwach domowych	74
2.7. Podsumowanie	77
Rozdział 3. WYDATKI NA ŻYWNOŚĆ GOSPODARSTW DOMOWYCH W POLSCE PO AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ – TEORIA, WYZNACZNIKI, DYNAMIKA (M. Gałązka, A. Grzelak)	79
3.1. Wybrane teorie konsumpcji	79
3.2. Ekonomiczne i pozaekonomiczne uwarunkowania wydatków żywnościowych w gospodarstwach domowych w Polsce w latach 2005–2011	86
3.2.1. Ekonomiczne determinanty	86
3.2.2. Demograficzne determinanty	97
3.2.3. Psychologiczne i socjologiczne determinanty	108
3.3. Spożycie żywności w gospodarstwach domowych w latach 2005–2011	112
3.4. Zmiany poziomu i struktury wydatków na żywność gospodarstw domowych	117
3.5. Zróżnicowanie poziomu wydatków na żywność gospodarstw domowych	130
3.6. Podsumowanie	134

Rozdział 4. WPŁYW DOCHODÓW I DETERMINANT SPOŁECZNYCH NA KSZTAŁTOWANIE SIĘ POZIOMU WYDATKÓW NA ŻYWNOSĆ GOSPODARSTW DOMOWYCH (M. Gałązka)	137
4.1. Metody badawcze	137
4.2. Cechy społeczno-demograficzne gospodarstw domowych a wydatki na żywność.	143
4.3. Elastyczność dochodowa wydatków na żywność ogółem w przekroju dochodowym gospodarstw domowych	153
4.4. Elastyczność dochodowa wydatków na wybrane grupy żywności w przekroju społeczno-ekonomicznym gospodarstw domowych	156
4.5. Elastyczność dochodowa wydatków na żywność sektora gospodarstw domowych	166
4.6. Znaczenie dochodów na tle innych wybranych determinant wydatków na żywność.	170
4.7. Podsumowanie	174
Rozdział 5. PRÓBA KWANTYFIKACJI STOPNIA ZASPOKOJENIA POTRZEB ŻYWNOSCIOWYCH W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (M. Gałązka) . .	178
5.1. Istota potrzeb żywnościowych	178
5.2. Potrzeby żywnościowe a wydatki na żywność – propozycja szacowania stopnia zaspokojenia potrzeb żywnościowych	185
5.3. Popyt efektywny a popyt potencjalny na żywność w dochodowych i społeczno-ekonomicznych grupach gospodarstw domowych	190
5.3.1. Stopień zaspokojenia potrzeb żywnościowych w dochodowych grupach kwintylowych gospodarstw domowych	190
5.3.2. Stopień zaspokojenia potrzeb żywnościowych w społeczno- -ekonomicznych grupach gospodarstw domowych	193
5.3.3. Stopień zaspokojenia potrzeb na wybrane grupy żywności w społeczno-ekonomicznych grupach gospodarstw domowych	199
5.4. Podsumowanie	202
ZAKOŃCZENIE (M. Gałązka, A. Grzelak)	204
BIBLIOGRAFIA (M. Gałązka, A. Grzelak)	215
SPIS TABEL	230
SPIS RYSUNKÓW	232
ZAŁĄCZNIKI	234